

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence
Brno

Do: hraniční přechod Starý Hrozenkov – DrietomaM.

Druh sledování: trest vyhoštění

Vyhošťované osoby: pan A., nar. xxx, stát. přísl. Ukrajina
pan B., nar. yyy, stát. přísl. Ukrajina
pan C., nar. zzz, stát. přísl. Ukrajina

Datum realizace: 26. října 2017

Datum vydání zprávy: 13. prosince 2017

Sledování provedla: Mgr. Veronika Sedláková

Spisová značka: 50/2017/NZ/VS

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Právní rámec sledování vyhoštění	3
Zpráva ze sledování vyhoštění	4
Navržená opatření k nápravě	5
Informace o vyhošťovaných osobách	5
Průběh sledování vyhoštění	6
Shrnutí	7
Příprava a průběh realizace vyhoštění	9
Příprava vyhošťované osoby na vycestování	9
Prohlídka vyhošťované osoby	14
Používání donucovacích prostředků	15
Přehled opatření k nápravě	19

Úvodní informace

Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návratové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem.⁴ Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁵

Pověření zaměstnanci Kanceláře⁶ jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návratová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 V souladu s § 178d odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

6 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁷

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁸), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie,⁹ Návratová směrnice apod.).

Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.¹⁰ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.¹¹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹² standardů formulovaných Radou Evropy¹³ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹⁴

Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyznívá z něj, že je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení,

7 V souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

8 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

9 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

10 Podle § 152 zákona o pobytu cizinců, § 163 odst. 1 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

11 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

12 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2017-11-06]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

13 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017 11-06]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

14 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2017-11-06]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>

doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzoomí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹⁵

Navržená opatření k nápravě

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuje ochránce také termín realizace, přičemž očekává, že subjekt, proti kterému opatření směřuje, jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín:

- **Opatření s lhůtou k plnění** je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- **Opatření s průběžným plněním** formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanými osobami byli pan A., nar. xxx, pan B., nar. yyy, a pan C., nar. zzz, všichni státní příslušnost Ukrajina.

Pan A. byl dne 25. září 2017 odsouzen k trestu vyhoštění v délce 5 let z důvodu spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.¹⁶ Usnesením z téhož dne byl pan A. vzat do vyhošťovací vazby ve Vazební věznici Praha-Ruzyně.¹⁷ Poté byl dne 24. října 2017 přemístěn do Vazební věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno (dále jen „Vazební věznice Brno“) z důvodu realizace vyhoštění. O realizaci trestu vyhoštění byl informován dne 25. října 2017 koordinátorem **pro zacházení s odsouzenými cizinci** (dále jen „koordinátor“) ve Vazební věznici Brno.¹⁸

15 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

16 Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. září 2017, sp. zn. 41 T 44/2017; vyhošťovanému bylo uloženo správní vyhoštění rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, odboru cizinecké policie, odboru pobytové kontroly, pátrání a eskort ze dne 18. října 2016, v délce trvání 5 let a také trest vyhoštění trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. března 2017, sp. zn. 29 T 29/2017 v délce trvání 3 let.

17 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. září 2017, sp. zn. 41 T 44/2017.

18 O této skutečnosti informoval vyhošťovaný cizinec pověřenou zaměstnankyní Kanceláře během rozhovoru a dále o tom svědčí i dokumentace v spise odsouzeného.

Pan B. byl odsouzen dne 22. září 2017 k trestu vyhoštění v délce 30 měsíců.¹⁹ Usnesením z téhož dne byl pan B. vzat do vyhošťovací vazby²⁰ ve Vazební věznici Praha-Ruzyně, odkud byl dne 24. října 2017 přemístěn do Vazební věznice Brno k realizaci vyhoštění. O realizaci trestu vyhoštění byl informován dne 25. října 2017 koordinátorem ve Vazební věznici Brno.²¹

Pan C. byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 3 měsíců a k trestu vyhoštění z území České republiky v délce 5 let.²² Panu C. skončil trest odnětí svobody dne 8. října 2017, načež byl na základě usnesení vzat do vyhošťovací vazby.²³ Dne 24. října 2017 byl přemístěn do Vazební věznice Brno k realizaci vyhoštění. Obdobně jako výše uvedení cizinci byl pan C. informován o přesném datu svého vyhoštění dne 25. října 2017 koordinátorem ve Vazební věznici Brno.

Průběh sledování vyhoštění

O realizaci trestu vyhoštění informovala policie písemně zaměstnance Kanceláře prostřednictvím oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 16. a 18. října 2017.²⁴ Realizaci trestu vyhoštění provedli policisté Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje.

Sledování vyhoštění provedla pověřená zaměstnankyně Kanceláře Mgr. Veronika Sedláková dne 26. října 2017. Zaměstnankyně předala pověření vrchnímu inspektorovi strážní služby jako odpovědné osobě ve Vazební věznici Brno a poté také vedoucímu policejní eskorty. Během sledování trestu vyhoštění poskytli zaměstnanci Vazební věznice Brno i eskortující policisté potřebnou součinnost, za což děkují.

Pověřená zaměstnankyně Kanceláře provedla sledování procesů souvisejících s propuštěním vyhošťovaných osob z Vazební věznice Brno a jejich předáním slovenským policistům na hraničním přechodu Starý Hrozenkov – Drietoma. Jelikož nemohla být pověřená zaměstnankyně Kanceláře přítomna ve vozidle eskortujícím vyhošťované osoby, není tato část vyhoštění zmonitorována.

19 Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 22. září 2017. Vyhošťovanému bylo také uloženo správní vyhoštění rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, odboru cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort ze dne 15. listopadu 2016, č. j. KRPA-466933-18/ČJ-2016-000022 v délce 15 měsíců.

20 Usnesení ze dne 22. září 2017, sp. zn. 103 T 55/2017.

21 O této skutečnosti informoval vyhošťovaný cizinec pověřenou zaměstnankyni Kanceláře během rozhovoru a dále o tom svědčí i dokumentace ve spisu odsouzeného.

22 Trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 2. prosince 2016, sp. zn. 51 T 167/2016 byl pan C. odsouzen k vyhoštění v délce 5 let a rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 20. července 2017 sp. zn. 2 T 87/2017 byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 3 měsíců z důvodu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

23 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 4. října 2017, sp. zn. 51 T 167/2016.

24 Oznámení o realizaci trestu vyhoštění pana A. ze dne 16. října 2017, č. j. CPR-7333-14/ČJ-2017-930310-V245; oznámení o realizaci trestu vyhoštění pana B. ze dne 16. října 2017, č. j. CPR-26828-7/ČJ-2017-930310-V245; oznámení o realizaci trestu pana C. ze dne 18. října 2017, č. j. CPR-30863-14/ČJ-2016-930310-V245.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda byly vyhošťované osoby připraveny na realizaci trestu vyhoštění, zda měly dostatečné povědomí o úkonech spojených s vyhoštěním a zda mohly kontaktovat své rodinné příslušníky a blízké. Také jsem se věnovala průběhu samotné návratové operace a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovanými osobami.

Oceňuji vstřícný přístup eskortujících policistů k vyhošťovaným cizincům a projevenou spolupráci během realizace trestu vyhoštění. Také hodnotím pozitivně součinnost ze strany zaměstnanců Vazební věznice Brno. Zpráva ze sledování trestu vyhoštění přináší však také zjištění, která poukazují na vyskytující se nedostatky v průběhu realizace nuceného návratu vyhošťovaných osob.

Součástí přípravy vyhošťované osoby na návrat do země původu je také pomoc se zajištěním osobních záležitostí včetně movitého a nemovitého majetku. V rámci přípravy na vyhoštění je povinností věznice vést cizince k tomu, aby si vyřešil své rodinné, osobní a majetkové záležitosti ještě před realizací trestu vyhoštění. V rámci přípravy cizince na realizaci vyhoštění doporučuji, aby mohl cizinec telefonicky kontaktovat svou rodinu v souladu s právní úpravou. Pokud nebude mít v osobní dispozici telefonní čísla na osoby blízké, měla by mu věznice umožnit alespoň nahlédnout do mobilního telefonu uloženého ve skladu věznice.

Nemá-li vyhošťovaná osoba při propuštění z věznice přiměřené oblečení, měla by mu věznice takové oblečení zapůjčit, respektive v případě realizace vyhoštění poskytnout bez povinnosti zapůjčený oděv vrátit. Při poskytování oblečení by měla věznice přihlížet zejména k ročnímu období a místu návratu cizince.

V případě, že vyhošťovaná osoba nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na to, aby se dostala z místa vyhoštění (hraniční přechod v zemi původu) do místa bydliště v zemi původu, měla by Vězeňská služba České republiky poskytnout vyhošťované osobě finanční příspěvek na tuto cestu. Na tuto povinnost nemá mít vliv to, zda je osoba ve výkonu trestu vyhoštění, anebo ve vyhošťovací vazbě.

Prohlídka vyhošťované osoby by měla být vždy prováděna v souladu se zásadou přiměřenosti a standardy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. To znamená, že během prohlídky by mělo být umožněno vyhošťované osobě nejprve sundat oděv od pasu dolů a obléknout se, než bude sundávat oděv od pasu nahoru. Způsob, kdy je osoba zcela obnažena, tak jak tomu bylo v případě vyhošťovaných osob, je zcela nepřijatelný.

Realizace trestu vyhoštění by měla v zásadě probíhat bez použití donucovacích prostředků. Přiložení pout cizinci nelze užít jako preventivní opatření a rozhodnutí o jejich použití má předcházet důkladné zhodnocení celé situace a náležité odůvodnění.

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

Sp. zn.: 50/2017/NZ/VS
Č. j.: KVOP-39187/2017
Sledování trestu vyhoštění

Vyzývám proto Policii České republiky a Vězeňskou službu České republiky, aby co nejdříve splnily mnou navržená opatření, a jednaly tak v průběhu realizace trestu vyhoštění v souladu s mezinárodně přijatými standardy a českými právními předpisy.

Příprava na realizaci vyhoštění

Příprava vyhošťované osoby na vycestování

Příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění je klíčovým aspektem průběhu nuceného návratu. Poskytuje cizinci možnost informovat o svém vycestování rodinné příslušníky a přátele, připravit se na opuštění území a zařídit si veškeré potřebné záležitosti. Právě komplexní a průběžná příprava umožní usnadnit návrat cizinci do země původu a jeho následnou reintegraci v zemi původu.

Nakládání s osobními věcmi a majetkem vyhošťovaných osob

K přípravě cizince na vyhoštění patří zejména povinnost věznice jej informovat o přesném datu a čase realizace vyhoštění, umožnit mu telefonicky nebo jinak kontaktovat své blízké a celkově jej připravit na návrat do země původu. Součástí přípravy cizince na trest vyhoštění je také jeho „směrování a vedení k tomu, aby již v průběhu výkonu trestu řešil své osobní problémy, týkající se zejména rodiny, dětí, bytu, firmy, auta apod. a nenechával to až na konec trestu“.²⁵ Za tímto účelem by měl být cizinec veden k využití pomoci příslušného zastupitelského úřadu anebo využití spolupráce s organizacemi nabízejícími pomoc cizincům v oblasti sociálního, právního poradenství a asistence v sociálních službách.²⁶ Povinností věznice je také vést odsouzeného cizince k tomu, „aby měl před realizací trestu vyhoštění vyřešeny záležitosti týkající se jeho osobních věcí i těch, které si hodlá vzít s sebou (např. informace o tom, že je možné do letadla si vzít zavazadlo o určené hmotnosti a že další kilogramy nad stanovenou váhu jsou zpoplatněny)“.²⁷

Pan B. během rozhovoru s pověřenou zaměstnankyní Kanceláře uvedl, že ve věznici měl pouze věci, které měl u sebe, když byl zadržen policií. Veškeré osobní věci a majetek měl uložen na ubytovně, kde po dobu své přítomnosti na území České republiky pobýval. V důsledku zadržení, posléze odsouzení a vzatí do vyhošťovací vazby, neměl pan B. žádnou příležitost zajistit si tyto věci sám. Podle jeho slov neměl v České republice rodinu nebo blízké osoby, které by mohl požádat o pomoc. Pan B. tak byl vyhoštěn pouze v teplákové soupravě, bez dalšího oblečení a pouze s malou igelitovou taškou. Veškeré jeho osobní věci a majetek zůstaly bez jakéhokoliv dohledu na ubytovně. Situace pana A. byla obdobná. Byl zadržen policií na ulici, poté odsouzen k trestu vyhoštění a okamžitě vzat do vyhošťovací vazby. Mezi jednotlivými úkony neměl žádnou příležitost vyřešit si své osobní záležitosti a naložit se svým majetkem na území České republiky. Své osobní věci a oblečení měl

25 Ve smyslu § 5 odst. 3 písm. c) ve spojení s § 13 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky 48/2017, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou státními občany České republiky, ve výkonu trestu odnětí svobody ze dne 25. září 2017. In: *ASPI* verze 2017 [právní informační systém] © 2000 – 2017 Wolter Kluwer ČR, a. s. [cit. 2017-11-07]. Toto nařízení se dle § 1 odst. 2 přiměřeně použije i u osob ve výkonu vazby, které nejsou státními občany České republiky, v souladu s platnými právními předpisy upravujícími výkon vazby.

26 Podle § 13 odst. 1 písm. f) nařízení generálního ředitele 48/2017.

27 Podle § 13 odst. 1 písm. g) nařízení generálního ředitele 48/2017.

na ubytovně, ačkoliv se domníval, že byly v té době již ukradeny. Byl vyhoštěn pouze v oblečení, ve kterém byl zadržen v září 2017, a s malou igelitovou taškou.

V takovýchto případech je víc než jindy potřeba kontinuální práce sociálních pracovníků s vyhošťovanými cizinci. Aktivně jim poskytovat informace k vyřešení veškerých osobních záležitostí, zejména co se týče jejich majetku na území České republiky. V případě, že tyto osoby nemají na území České republiky žádnou rodinu nebo jiné osoby, které by jim mohly pomoci zajistit své záležitosti, je nezbytná právě činnost sociálních pracovníků ve věznici. Jelikož se oba vyhošťovaní cizinci nacházeli před realizací vyhoštění ve Vazební věznici Praha-Ruzyně a do Vazební věznice Brno byli převezeni až dva dny před samotnou realizací vyhoštění, leží tato povinnost právě na Vazební věznici Praha-Ruzyně.

Jsem si vědoma, že mnou požadované opatření je uvedeno v aktuální právní úpravě, což oceňuji, avšak jeho praktická aplikace činí podle provedeného sledování vyhoštění stále určité problémy v praxi. Proto požaduji, aby bylo uvedené opatření důsledně plněno v průběhu přípravy na trest vyhoštění, a vyhošťované osoby byly tak náležitě připraveny na realizaci vyhoštění.

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 1) Zajistit, aby si vyhošťovaný cizinec před faktickým opuštěním území České republiky mohl uspořádat majetkové i nemajetkové záležitosti (průběžně).**

Informování rodiny (osoby blízké) o realizaci vyhoštění

Povinností věznice je sdělit vyhošťovanému cizinci údaje o termínu vyhoštění v takovém předstihu, aby mohl zákonným způsobem informovat rodinu (osobu blízkou) o svém vyhoštění, a mohl se tak na ně obrátit se žádostí o potřebnou pomoc.²⁸ Realizaci telefonních hovorů obviněnými a odsouzenými upravuje ustanovení § 11 nařízení 48/2017 ve spojení s nařízením 13/2017,²⁹ které stanovuje podmínky pro používání telefonu obviněnými a odsouzenými. Obecně má být dodržována zásada rovnosti odsouzených a odsouzenému je umožněno realizovat telefonní hovor s osobou blízkou zpravidla denně v délce 20 minut na vlastní náklady. Použití telefonu může být omezeno pouze v odůvodněných případech.³⁰ Postup, jakým mohou odsouzené osoby získat telefonní čísla na osoby blízké, není dále v právních předpisech upraven.

Pan C. během rozhovoru s pověřenou zaměstnankyní Kanceláře uvedl, že v době výkonu trestu odnětí svobody a posléze ve vyhošťovací vazbě nemohl kontaktovat své rodinné příslušníky. Důvodem byla skutečnost, že telefonní čísla na tyto osoby měl uloženy v mobilním telefonu, který byl umístěn ve skladu věznice, a tudíž k nim neměl přístup. Dle

28 Ustanovení § 5 odst. 3 písm. c) ve spojení s § 13 odst. 1 písm. c) nařízení generálního ředitele 48/2017.

29 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky 13/2017, k realizaci telefonních hovorů obviněných, odsouzených a chovanců ze dne 20. března 2017. In: *ASPI* verze 2017 [právní informační systém]. © 2000 – 2017 Wolter Kluwer ČR, a. s. [cit. 2017-11-08].

30 Podle § 18 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

jeho slov opakovaně žádal vězeňskou službu o možnost vzít si mobilní telefon a tyto telefonní čísla si opsat, a tedy kontaktovat osoby blízké, nicméně této žádosti nebylo vyhověno.³¹

Ačkoli formálně je poskytování telefonního hovoru v současné době upraveno na dostatečné úrovni, fakticky je právo odsouzených osob na telefonní hovor nenaplněno. V případě, že se odsouzená osoba nemůže dostat k telefonním číslům blízkých osob, nemůže je ani o svém vyhoštění informovat.

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 2) Zajistit, aby mohl vyhošťovaný cizinec fakticky využít svého zákonného práva kontaktovat osoby blízké o realizaci vyhoštění (průběžně).**

Poskytování oděvu vyhošťovaným osobám při propuštění z věznice

Pokud „nemá propuštěný, zejména s ohledem na roční období, přiměřené oblečení, půjčí mu správa věznice na písemné potvrzení oděv“.³² Ředitel věznice může v případě hodného zvláštního zřetele rozhodnout, že propuštěný není povinen zapůjčený oděv vrátit.

Během rozhovoru s vyhošťovanými cizinci zjistila pověřená zaměstnankyně Kanceláře následující skutečnosti. Všichni tři vyhošťovaní cizinci měli k dispozici pouze oblečení, ve kterém byli zadrženi. Pan B. a A. měli své další oblečení pravděpodobně uloženo na ubytovně, to si však z důvodu zadržení a následné vazby nemohli vyzvednout. Oba měli na sobě pouze dlouhé kalhoty a tričko s dlouhým rukávem. Pan C. uvedl, že si vězeňské službě stěžoval, že nemá žádné další oblečení a žádal věznici o jeho poskytnutí. Jelikož byl zadržen již v červenci 2017, měl na sobě pouze nohavice pod kolena a tričko s krátkým rukávem. Protože nemohl kontaktovat svou rodinu v České republice, neměl mu kdo přinést oblečení adekvátní k ročnímu období. Realizace trestu vyhoštění proběhla dne 26. října 2017 za chladného počasí.³³ Oděv vyhošťovaných cizinců nebyl přiměřený venkovním teplotám.

Považuji proto za vhodné, aby během přípravy cizince na vyhoštění zvažovali pověřeni zaměstnanci věznice také roční období a počasí v místě návratu a přijali k tomu náležitá opatření k zajištění přiměřeného oděvu vyhošťované osoby.

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 3) Poskytnout vyhošťované osobě při propuštění z věznice oděv přiměřený ročnímu období v místě návratu v případě, že nedisponuje svým vlastním (průběžně).**

31 Dle spisové dokumentace nepodal oficiální žádost. Z rozhovoru vyplynulo, že šlo spíše o ústní žádost.

32 Ustanovení § 24 vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

33 V Brně se teploty ráno pohybovaly kolem 9° C a v okolí Užhorodu na Ukrajině se teploty přes den pohybovaly kolem 10° C viz Accuweather Užhorod, Ukrajina. Accuweather [online]. [citováno 2017-11-10]. Dostupné z: www.accuweather.com/cs/ua/uzhorod/326310/month/326310?monyr=10/01/2017.

Poskytování finančního příspěvku vyhošťované osobě při propuštění věznice

Možnost poskytnout finanční příspěvek cizinci při jeho propuštění z věznice upravuje § 14 nařízení generálního ředitele 48/2017, podle něhož je důležité, aby měl sociální pracovník informace, zda má vyhošťovaný cizinec dostatek finančních prostředků (na účtu v bance nebo ve věznici) na cestu do místa bydliště a zda měl cizinec možnost si finanční prostředky obstarat během výkonu trestu.³⁴ Sociální pracovník má povinnost seznámit odsouzeného cizince s tím, že „v případě, kdy nedisponuje dostatečnými finančními prostředky (např. na účtu ve věznici nebo v bance) na cestu do místa bydliště, je v jeho zájmu, aby se obrátil na svou rodinu nebo zastupitelský úřad se žádostí o pomoc, neboť věznice může poskytnout pouze omezenou finanční částku v souladu s právními předpisy, jejíž výše nemusí pokrýt celkové náklady na cestu do místa bydliště v zahraničí. Současně odsouzenému cizinci předá kontaktní údaje na zastupitelský úřad příslušného státu, jehož je odsouzený cizinec občanem (některé zastupitelské úřady nabízí zprostředkování kontaktu s rodinou nebo advokátem v domovské zemi, vybavení půjčky apod.)“.³⁵ Výše možného finančního příspěvku je dále upravena vyhláškou Ministerstva spravedlnosti.³⁶ V případě osob, které se nacházejí ve vyhošťovací vazbě, je situace o něco komplikovanější, protože v současné době neexistuje právní úprava, která by explicitně stanovovala výši příspěvku pro cizince, kteří jsou ve vyhošťovací vazbě a kteří jsou následně vyhoštěni. Rozhodování, zda poskytnout a v jaké výši finanční pomoc vyhošťované osobě na cestu do místa bydliště, je tedy plně v rozhodovací pravomoci věznice, kterou cizinec opouští.

Na základě rozhovoru pověřené zaměstnankyně Kanceláře s vyhošťovanými cizinci jsem zjistila, že pan B. a A. neměli k dispozici žádné finanční prostředky na cestu do místa bydliště.³⁷ Oba vyhošťovaní cizinci se opakovaně pověřené zaměstnankyně Kanceláře doptávali, zda je nějaká možnost finančního příspěvku, alespoň na cestu do Kyjeva.³⁸

Považuji proto za vhodné, aby byl finanční příspěvek poskytnut právě v takovýchto případech, kdy cizinec nedisponuje žádnými finančními prostředky a po celou dobu je umístěn ve vyhošťovací vazbě, a tudíž nemohl být ani zaměstnán, a sám tak přispět k navýšení svých finančních prostředků. Nařízení generálního ředitele 48/2017 pojednává o možnosti poskytnout cizinci alespoň omezenou finanční částku na cestu do místa bydliště v domovské zemi, tedy v zahraničí. Panu A. a B. nebyl poskytnut žádný finanční příspěvek i přes skutečnost, že oba cizinci bydlí v poměrně vzdálených místech od místa vyhoštění.

34 Podle § 1 odst. 2 nařízení generálního ředitele 48/2017 se toto nařízení přiměřeně použije i na osoby ve výkonu vazby, které nejsou státními občany České republiky.

35 Podle § 14 odst. 2 nařízení generálního ředitele 48/2017.

36 Podle § 7 odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů.

37 Pan B. během rozhovoru uvedl, že se potřebuje dostat alespoň do Kyjeva. Pan A. uvedl, že bydlí přibližně 200 km od Kyjeva. Pan C. k této otázce nic dalšího neuvěděl, pouze opakoval, že neví, co bude na Ukrajině dělat.

38 Oba cizinci měli informace, že budou vyhoštěni na hraniční přechod Vyšné Německé – Užhorod, ale dále je už nikdo nepoveze.

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

Sp. zn.: 50/2017/NZ/VS
Č. j.: KVOP-39187/2017
Sledování trestu vyhoštění

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 4) Poskytnout finanční příspěvek vyhošťované osobě, pokud nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na cestu z místa vyhoštění (hraniční přechod) do místa svého bydliště, a to i v případě, že se osoba nachází ve vyhošťovací vazbě (průběžně).**

Průběh realizace trestu vyhoštění

Prohlídka vyhošťované osoby

Prohlídkou osoby se dle § 111 písm. b) zákona o policii³⁹ rozumí prohlídka fyzické osoby prováděná „s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování odhaleného těla této osoby včetně prohlídky oděvných svršků a věcí, které má tato osoba u sebe v době prohlídky“. Prohlídka musí být za každých okolností prováděna způsobem přiměřeným účelu prohlídky.⁴⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta opravňuje eskortující policisty provést prohlídku osoby,⁴¹ nicméně dále nspecifikuje způsob provedení prohlídky osoby.

V této souvislosti vydal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) doporučení směřované právě vůči České republice.⁴² Dle tohoto doporučení by prohlídka osoby měla probíhat co nejméně invazivním způsobem, především by neměla být prohledávaná osoba žádána, aby svlékla veškeré své oblečení zároveň, ale mělo by jí být umožněno, aby sundala oděv nejprve od pasu nahoru a až poté, co se oblékne, aby sundala oděv od pasu dolů. Takovým způsobem by se zajistilo, že tato osoba nebude muset být v jednom okamžiku zcela obnažena.

Ačkoli poskytuje toto doporučení pouze nezávazný výklad, jde dle Ústavního soudu o výklad autoritativní, „poskytovaný orgánem, který státy zřídily za účelem posílení ochrany osob zbavených svobody před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním (čl. 1 Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, č. 9/1996 Sb.). Vysokou relevanci výkladů provedených CPT dokládá i skutečnost, že je často přebírá též ESLP (viz např. rozsudek ESLP ve věci *Kummer proti České republice* ze dne 25. 7. 2013 č. 32133/11, § 67). I Ústavní soud tak, jak je uvedeno výše, stejně jako ostatní **orgány České republiky musejí tento právně nezávazný, ale autoritativní výklad právně závazného zákazu špatného zacházení vzít v úvahu.** Od výkladu podaného CPT se lze sice na rozdíl od závazného výkladu odchýlit, avšak taková odchylka musí být velmi důkladně a přesvědčivě odůvodněna. V opačném případě, pokud nějaký orgán veřejné moci relevantní výklad podaný CPT ignoruje či se s ním nedostatečně

39 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

40 Ve smyslu § 11 zákona o policii; dále viz VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání, *In: Beck – online* [online]. Praha: Nakladatelství C. H. Beck. 2014, s. 63 – 65.

41 Podle čl. 3 odst. 1 písm. b) závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách.

42 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání (CPT). Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal výbor pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání (CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, bod č. 22. [citováno 2017-10-27]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568d>.

vypořádá, ohrožuje základní ústavní hodnotu, jíž je podle čl. 1 odst. 2 Ústavy vázanost České republiky závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva“.⁴³

Prohlídku vyhošťovaných cizinců provedli zaměstnanci vězeňské služby Vazební věznice Brno za přítomnosti eskortujícího policistů. Vždy byl přítomen pouze jeden z eskortujících policistů. Prohlídka osob probíhala tak, že se každý z vyhošťovaných cizinců musel zcela svléct a dřepovat. Důvodem pro takový postup byla podle eskortujících policistů bezpečnost osob zúčastněných na eskortě. S prováděním prohlídek osob tak, jak doporučuje CPT, nebyli policisté obeznámeni.

Nezpochybnuji důležitost prohlídky osoby vzhledem k bezpečnosti vyhošťované osoby, eskortujících policistů a ostatních osob. Nicméně tato prohlídka by měla být prováděna takovým způsobem, aby se co nejdříve předešlo pocitu trapnosti a nepříjemnosti na straně pohlížené osoby.

Jednání eskortujících policistů, kdy se musel vyhošťovaný cizinec během prohlídky zcela obnažit, nebylo v souladu s doporučením Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Opatření k nápravě určené Krajskému ředitelství policie Jihomoravského kraje:

- 5) Prohlídka vyhošťované osoby při opuštění věznice má probíhat tak, že pohlížené osobě bude umožněno nejprve sundat oděv od pasu dolů a obléknout se, než bude sundávat oděv od pasu nahoru (průběžně).**

Používání donucovacích prostředků

Policista je „oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku“.⁴⁴ Mezi zákonem povolené donucovací prostředky patří například hmaty, chvaty, údery a kopy, pouta nebo prostředky k zamezení prostorové orientace.⁴⁵ Policista je oprávněn je použít pouze za předpokladu, že donucovací prostředek umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a zároveň je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž policista zakročuje.⁴⁶ Policista je přitom povinen „**postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, ... nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem**“ [důraz doplněn].⁴⁷

43 Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 59. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz>.

44 Ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

45 Podle § 52 zákona o policii.

46 Podle § 53 odst. 3 zákona o policii.

47 Podle § 11 zákona o policii.

Rozhodnutí o přiložení pout vyhošťované osobě

Podle zákona o policii je policista oprávněn použít vůči zajištěné osobě „pouta a prostředky k zamezení prostorové orientace, ... je-li důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo ochrana veřejného pořádku anebo že se osoba pokusí o útěk“.⁴⁸ Oprávnění nasadit pouta je omezeno na odůvodněné případy, kdy použití omezovacího prostředku je odpovědí na aktuální riziko spojené s vyhošťovaným cizincem a pouze po nezbytně nutnou dobu.⁴⁹ Oprávnění nemá charakter preventivního opatření. Naopak, pouta by měl policista přiložit pouze, jsou-li k tomu dány zákonné důvody.⁵⁰

Vydání rozhodnutí o přiložení pout musí vždy předcházet posouzení konkrétní situace při zachování principu proporcionality.⁵¹ Zda je nasazení pout v souladu se zásadou proporcionality, je potřebné určit samostatně u každého jednoho cizince.⁵² Nasazení a použití pout nebo jiných donucovacích prostředků musí vždy sledovat legitimní účel a zároveň být přiměřené.⁵³ Paušální a rutinní poutání vyhošťovaných osob je podle názoru Ústavního soudu nepřijatelné a neoprávněné.⁵⁴ Využití oprávnění přiložit pouta podle § 54 zákona o policii by mělo být náležitě odůvodněno v rozhodnutí o eskortě. Odůvodnění by mělo být individualizované a obsahovat konkrétní příčiny, které vedly vedoucího eskorty k nasazení pout cizinci. Již dříve jsem upozornila ve svých zjištěních ze sledování vyhoštění, že policisté opakovaně využívají poutání cizinců jako preventivní omezovací prostředek bez toho, aby zhodnotili chování konkrétní vyhošťované osoby a aktuálních rizik.⁵⁵

V rámci průběhu návratové operace je důležité mít na paměti, že vyhoštění by mělo být vždy prováděno za současného dodržování základních lidských práv. Eskortující policisté

48 Podle § 53 odst. 1 a § 54 zákona o policii ve spojení s čl. 2 odst. 6 závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

49 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

50 Tuto skutečnost zdůrazňuje také důvodová zpráva k zákonu č. 273/2008 o Policii České republiky In: Beck – online [online]. Praha [cit. 2017-11-08].

51 Association for prevention of torture. National Preventive Mechanisms: Monitoring the forced deportation flights of migrants [online]. Geneva © Association for the Prevention of Torture 2012. str. 7-8 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: http://www.apt.ch/content/files_res/OPCATBriefing_MonitoringDeportationFlights_en.pdf.

52 The European Council on Refugees and Exiles. Position on Return [online]. United Kingdom, Belgium © The European Council on Refugees and Exiles, 2003 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/4d948adf9.pdf>.

53 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. listopadu 2003, Hénaf proti Francii, č. 65436/01, bod 56 nebo rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. prosince 1997, Raninen proti Finsku, č. 20972/92, bod 56 nebo rozsudek Evropského soudního dvora pro lidská práva ze dne 25. července 2013, Kummer proti České republice, č. 31233/11, bod 63-64.

54 Nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 78-79. Dostupné na: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-860-15_1 (rozhodnutí publikované pouze v NALUS); viz dále zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 18. srpna 2015, sp. zn. 5/2015/NZ/OV, dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4384>.

55 Veřejná ochránkyně práv: Aktivity v roce 2015. Naše doporučení k vyhošťování cizinců.[citováno 2017-11-08]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/sledovani-vyhosteni-cizincu/prehled-aktivit/>.

jsou povinni zacházet s cizinci tak, aby neporušili jejich lidskou důstojnost a tělesnou integritu.⁵⁶ Aby bylo této zásady dostáno, je nevyhnutelné zhodnotit každou situaci individuálně s ohledem na vyhošťovanou osobu. Pro důkladné posouzení, zda mají být pouta použita, nebo ne, je nezbytné, aby eskortující policisté měli základní informace o cizinci, a to zejména jeho předešlé chování v průběhu výkonu trestu, zda má sklony k agresivnímu chování, zda má nějaké psychické problémy se sklony k sebepoškozování nebo zda se někdy v minulosti pokusil o útěk z vězení. Především by měli být eskortující policisté obeznámeni s postojem cizince k plánovanému návratu. Veškeré tyto informace by měli mít k dispozici zaměstnanci Vězeňské služby České republiky, především sociální pracovníci, kteří by je na požádání Ředitelství služby cizinecké policie měli policistům pověřeným eskortou zpřístupnit.

Ze spisové dokumentace je zřejmé, že v oznámení o realizaci trestu vyhoštění, které zaslalo Ředitelství služby cizinecké policie Krajskému ředitelství policie Jihomoravského kraje, byla pouze zmínka o délce trvání trestu vyhoštění každého z cizinců. Důvody vyhoštění nebyly v oznámení uvedeny. Před opuštěním Vazební věznice Brno nasadili eskortující policisté vyhošťovaným cizincům opasek s pouty bez jakéhokoliv odůvodnění nebo vysvětlení na základě jakého oprávnění jim pouta nasazují. Pouta měli cizinci nasazena během celé eskorty a byla jim sundána až na hraničním přechodu Starý Hrozenkov – Drietoma. Na následné dotazy, co vedlo eskortující policisty, aby pouta použili právě v tomto případě, bylo pověřené zaměstnankyni Kanceláře sděleno, že je důvod napsán v rozhodnutí o eskortě. V rozhodnutí o eskortě bylo již dopředu uvedeno, že pouta budou použita a dále bylo uvedeno, že „[b]yla dána důvodná obava, že může být ohrožena ochrana veřejného pořádku a osoba se pokusí o útěk“. Tuto informaci potvrdili i eskortující policisté po skončení eskorty vyhošťovaných cizinců. Pověřená zaměstnankyně Kanceláře se proto doptala, v čem spočívala konkrétně obava, že by mohli cizinci během eskorty uprchnout. Policisté neuvedli žádný konkrétní důvod spíše obecnou obavu, že kdyby se něco přihodilo, mohli by z auta utéct. Zdůraznili skutečnost, že nejde pouze o preventivní opatření, ale že skutečně existovala důvodná obava ohrožení veřejného pořádku a možného útěku cizinců.

Rozhodnutí o eskortě opravňuje eskortujícího policistu použít pouta pouze v případě, že existuje důvodná obava, že by osoba mohla ohrozit osobu policisty, majetek nebo veřejný pořádek, nebo že by se mohla osoba pokusit o útěk. Použití pout tedy nesmí být automatickým krokem, ale má představovat odpověď na aktuální situaci a existenci důvodné obavy, že může dojít k maření výkonu trestu vyhoštění ze strany cizince. Rozhodnutí vedoucího eskorty nasadit vyhošťované osobě pouta nepodléhalo individuálnímu zhodnocení celkové situace. Předpoklad, že se může vyhošťovaný cizinec o něco pokusit během eskorty, vyplývala pouze z domněnky, že všechny vyhošťované osoby jsou nepředvídatelné a budou mařit realizaci eskorty. Na jeho rozhodnutí neměla žádný vliv ani skutečnost, že vyhošťovaný cizinec byl odsouzen „pouze“ za přečin maření výkonu rozhodnutí a vykázání.

⁵⁶ International Centre for Migration Policy Development. Guidelines and Monitoring Tools for Forced Return Monitoring. Vienna 2012. ISBN: 978-3-902880-51-2.

Opatření k nápravě určené Krajskému ředitelství policie Jihomoravského kraje:

- 6) Rozhodnutí o přiložení pout nesmí představovat preventivní opatření. Každé rozhodnutí o eskortě, ve kterém je uvedeno, že pouta byla přiložena, musí být opatřeno náležitým odůvodněním (průběžně).**

Používání pásů při eskortě vyhošťovaných cizinců

Eskorta začíná okamžikem poučení vyhošťovaných osob policistou o omezení na jejich právech a sdělením, že budou eskortovány a končí předáním vyhošťovaných osob oprávněnému orgánu.⁵⁷ Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) opakovaně zdůraznil **potřebu používání bezpečnostních pásů během realizace eskort**. Podle CPT absence bezpečnostních pásů během eskorty osob představuje bezpečnostní hazard.⁵⁸

Eskorta vyhošťovaných cizinců byla realizovaná speciálně upraveným motorovým vozidlem, kde v zadní části vozidla byla umístěna dvě sedadla pro eskortující policisty v protisměru jízdy. Část, kde seděli cizinci, byla od těchto dvou sedadel oddělena plexisklem a vybavena pouze dřevěnými lavicemi na okraji auta. Všichni vyhošťovaní cizinci byli po celou dobu eskorty spoutáni, ale neměli k dispozici bezpečnostní pásy.

Realizace trestu vyhoštění motorovým vozidlem, kde nejsou k dispozici bezpečnostní pásy nebo jiné prvky pasivní bezpečnosti vyhošťovaných osob, je v rozporu s doporučeními CPT a představuje bezpečnostní hazard pro eskortované osoby.

Opatření k nápravě určené Krajskému ředitelství policie Jihomoravské kraje:

- 7) Zajistit vybavení eskortních motorových vozidel bezpečnostními pásy či jinými prvky pasivní bezpečnosti přepravovaných osob, a to do konce června 2018.**

57 Ustanovení čl. 1 písm. a) závazného pokynu č. 159 o eskortách, střežení osob a o policejních celách.

58 Report to the Government of the United Kingdom on the visit to the United Kingdom carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 17 to 28 September 2012 Europe United Kingdom: Visit 2012 (September). <http://www.cpt.coe.int/> [online]. 27. 3. 2014 [citováno 2017-11-10]. Dostupné z: [http://hudoc.cpt.coe.int/eng#{"sort":"CPTDocumentDateDescending,CPTDocumentIDAscending,CPTSectionNumberscending"},"tabview":"document","CPTSectionID":\["p-gbr-20120917-en-39"\]](http://hudoc.cpt.coe.int/eng#{). Dále viz Report to the Slovenian Government on the visit to Slovenia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 31 January to 6 February 2012. <http://www.cpt.coe.int/> [online]. 27. 3. 2014 [citováno 2017-11-10]. Dostupné z: [http://hudoc.cpt.coe.int/eng#{"sort":"CPTDocumentDateascending,CPTDocumentIDAscending,CPTSectionNumberAscending"},"tabview":"document","CPTSectionID":\["p-svn-20120131-en-21"\]](http://hudoc.cpt.coe.int/eng#{).

Přehled opatření k nápravě

Průběžně

- **Opatření určená Vězeňské službě České republiky:**

Zajistit, aby si vyhošťovaný cizinec před faktickým opuštěním území České republiky mohl uspořádat majetkové i nemajetkové záležitosti.

Zajistit, aby mohl vyhošťovaný cizinec fakticky využít svého zákonného práva kontaktovat osoby blízké o realizaci vyhoštění.

Poskytnout vyhošťované osobě při propuštění z věznice oděv přiměřený ročnímu období v místě návratů v případě, že nedisponuje vlastním.

Poskytnout finanční příspěvek vyhošťované osobě, pokud nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na cestu z místa vyhoštění (hraniční přechod) do místa svého bydliště, a to i v případě, že se osoba nachází ve vyhošťovací vazbě.

- **Opatření určená Krajskému ředitelství policie Jihomoravského kraje:**

Prohlídka vyhošťované osoby při opuštění věznice má probíhat tak, že prohlížené osobě bude umožněno nejprve sundat oděv od pasu dolů a obléknout se, než bude sundávat oděv od pasu nahoru.

Rozhodnutí o přiložení pout nesmí představovat preventivní opatření. Každé rozhodnutí o eskortě, ve kterém je uvedeno, že pouta byla přiložena, musí být opatřeno náležitým odůvodněním.

Do 7 měsíců

- **Opatření určené Krajskému ředitelství policie Jihomoravského kraje:**

Zajistit vybavení eskortních motorových vozidel bezpečnostními pásy či jinými prvky pasivní bezpečnosti přepravovaných osob, a to do konce června 2018.